

Матвійчук А. В., д.філос.н., доцент,
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний
університет імені академіка С. Дем'янчука», м. Рівне, Україна

ПОНЯТТЯ І ЗМІСТ ЦИВІЛЬНОЇ СЛУЖБИ В ЄВРОПЕЙСЬКІЙ ТРАДИЦІЇ

Євроінтеграційні прагнення України змушують по-новому подивитися на такий державно-правовий феномен як цивільна служба. Це тим більше актуально, зважаючи на те, що представники цивільної служби у багатьох країнах в своїй діяльності охоплюють, серед іншого, питання організації транспортного сполучення.

Вважається, що термін «цивільна служба» походить з Великої Британії. Загальновідомо, що у правовій системі цієї країни основним джерелом права є прецедент, що ґрунтується на традиціях та конституційних конвенціях, і на сьогодні не існує єдиного, уніфікованого закону чи положення про цивільну службу. Нормативні положення про утворення цивільної служби – як апарату, що забезпечує функціонування держави та реалізацію прав і свобод людини визначені Наказами Ради Цивільної Служби (незалежного аполітичного органу, що контролює призначення на посади вищих цивільних службовців). Цими ж актами регламентується відбір та призначення кандидатів на цивільну службу.

При цьому, цивільна служба визначається як професійна, політично нейтральна діяльність осіб, на адміністративних посадах в органах виконавчої влади та органах місцевого самоврядування. До цивільної служби також відносять професійну, неполітичну діяльність в апаратах інших органів державної влади: глави держави, парламенту, судів тощо. За межами такої служби перебуває діяльність політиків (державних політичних діячів), патронатних служб політиків та найманих працівників, що не мають статусу службовців.

Нині цивільну службу прийнято розглядати в трьох аспектах: 1) соціальному, що характеризується призначенням державної служби в житті суспільства; 2) політичному, що пов'язаний з формуванням державної влади, її здійсненням відповідними органами; 3) юридичному, що зумовлений необхідністю правового регулювання статусу державних службовців, порядку проходження служби та інших елементів державно-службових відносин. Правовий аспект діяльності державної цивільної служби є предметом юридичної науки, в якій головна увага приділяється питанням адміністративно-правового регулювання.

Сукупність взаємопов'язаних правових норм, що регулюють суспільні відносини у сфері цивільної служби, становлять комплексний інститут права, до якого входять: 1) норми конституційного права, якими

встановлюється право на цивільну службу; 2) норми адміністративного права, які, встановлюють правовий режим відносин суб'єктів державного управління і місцевого самоврядування, порядок здійснення організаційно-управлінської діяльності; 3) норми фінансового права, що регулюють фінансування діяльності служби; 4) норми деяких інших галузей права (зокрема, трудового, земельного, екологічного).

Щодо принципів цивільної служби, розуміння яких сприяє розкриттю змісту цієї служби та її завдань, то необхідно зауважити, що, наприклад, в європейських реаліях вони походять з фундаментальної мети гуманізації відносин держави та людини [1]. Це завдання покладене в основу стратегії розвитку країн-членів Європейського Союзу та підтверджується низкою документів. Отож, до принципів, що мають фундаментальне значення для сучасної державної цивільної служби в Європі можемо віднести: 1) побудова громадянського суспільства – впровадження нових рівнів урядування, які мають наблизити кожного громадянина до процесу управління; 2) субсидіарність – фундаментальний принцип функціонування Європейського Союзу, сенс якого полягає в тому, що шляхом деконцентрації центральний уряд передає ряд функцій місцевим органам влади, або делегує їх територіальним спільнотам; 3) ефективність – забезпечення ефективності використання здібностей громадян країни, що створює можливість для локальних і регіональних громад успішно використовувати свої можливості для потенційного розвитку; 4) прозорість, відкритість і підзвітність – означає ліквідацію зайвих адміністративно-бюрократичних структур, делегування нових, ширших повноважень для демократично вибраних місцевих влад; 5) гнучкість – здатність оперативно реагувати на зміни зовнішніх і внутрішніх чинників і та встановлення ефективного зворотного зв'язку з публічною владою.

Зауважимо, що особливість системи цивільної служби в тій чи іншій державі, як правило, залежить від цілого ряду обставин, втім основний вплив на неї все ж мають такі чинники, як історичне минуле нації, її культурні традиції, форма правління і державного устрою, а також правова система країни. Зокрема, належність країни до певної правової сім'ї відіграє важливу роль в плані юридичної організації цивільної служби. Порівняльний аналіз показує, що країни з романо-германської системою права завжди тяжіли до кар'єрної системи державної служби, а країни англосаксонської системи (загального права) – до системи позиційної [2]. Зокрема кар'єрна система цивільної служби характеризується тим, що особа вступає на державну службу відповідно до своєї спеціальності і починає свій послужний список з найнижчої посади. Ця система суворо ієрархічна і застосовується в таких країнах, як Австрія, Бельгія, Німеччина, Іспанія, Франція. Позиційна система цивільної служби передбачає, що особа приймається на державну посаду без урахування її спеціальності, але з вимогою відповідності певним

кваліфікаційним вимогам до заняття цієї посади. Позиційна система характерна для таких країн, як Великобританія, Данія, Італія, Нідерланди, Швеція [3]. Щоправда, в чистому вигляді жодна з вказаних систем не діє – існує тенденція їх комбінування.

Цивільна служба очевидно потребує постійного вдосконалення та реформування. Отож реформа державної служби стала пріоритетом для багатьох країн і передусім тих, що розвиваються й перехідних держав.

Література

1. Lipowicz I. Prawo obywatela do dobrej administracji / I. Lipowicz // Państwo w służbie obywateli. Księga Jubileuszowa Jerzego Świątkiewicza – Warszawa: RPO, 2005. – S. 33-53.

2. Боссарт Д. Державна служба у країнах-кандидатах до вступу до ЄС: нові тенденції та вплив інтеграційного процесу / Д. Боссарт, К. Деммке (пер. з англ. О.М. Шаленко). – К.: Міленіум, 2004. – 128 с.

3. Атаманчук Г. В. Сущность государственной службы: история, теория, закон, практика / Г. В. Атаманчук. – Москва: РАГС, 2003. – 311 с.

УДК 347.73 (043.2)

Мушенко В.В., к.ю.н., доцент,
Київський національний торговельно-економічний університет,
м. Київ, Україна

СУЧАСНІ МЕТОДИ ФІНАНСОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ АГРАРНИХ ПРАВОВІДНОСИН

Забезпечення сталого розвитку аграрної сфери вимагає перегляду процесу організації правовідносин щодо формування системних напрямів державної аграрної політики в Україні. Відносини бюджетної підтримки аграрних виробників повинні бути націлені на формування додаткових фінансових ресурсів галузі та її розвитку у цілому. Тобто, однією з умов прогресивного бюджетного фінансування галузі економіки є формування правових механізмів такого розвитку з врахуванням наукових досліджень щодо особливостей такого нормативно-правового регулювання. Бюджетне регулювання аграрних відносин на сучасному етапі сформувало авторську зацікавленість до проблематики.

Метою даного дослідження є визначення особливостей сучасного бюджетного регулювання аграрних правовідносин після скасування для аграріїв спеціального режиму сплати ПДВ та його заміни цільовими бюджетними дотаціями.

Отже, держава, позбавивши аграріїв з 1 січня 2017 року державної фінансової підтримки через застосування спеціального ПДВ-режиму запропонувала механізм прямих дотацій, які за своїми фінансово-